

DU VERDEN!

Veiledningshefte for vennskaps-
samarbeid i menigheter

*«Ingen kirke er så fattig at den ikke har noe
å dele med andre, og ingen kirke er så rik at
den ikke kan motta noe fra andre.»*

– Biskop Kibira, Tanzania –

Bestilles fra:

Kirkerådets materiellekspedisjon, Pb 799 Sentrum, 0106 Oslo. Tel. 23 08 12 00

www.kui.no

www.kirken.no/smm

Foto: s. 16: Flemming Høyer; forsiden, s. 25, 32: Kirkens Nødhjelps arkiv.

Opplag: 2000. ISBN: 978-82-7545-087-4

Utgiver: © Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI) og Mellomkirkelig råd,
i samarbeid med Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM) og Tunsberg bispedømme.

Redaksjon: Knut Edvard Larsen, Knut Hallen, Estrid Hessellund (ansvarshavende).
Ombrekking og trykk: Tyde Design

Heftet er utgitt i 2008 med støtte fra Norad

Forord

Hvordan skape eller holde vedlike en meningsfull og givende kontakt til en vennskapsmenighet? «Du verden»-heftet vil forsøke å gi noen ideer til dette - enten det handler om en liten menighet på den andre siden av kloten eller migrantmenigheten rundt hjørnet.

Vi som står bak dette heftet mottar ofte henvendelser fra menigheter som ønsker råd og veiledning til å etablere en vennskapskontakt. Det er verdifullt å ha erfaringer en kan øse av; derfor er også en del eksempler gjengitt i heftet.

For Den norske kirke som er en stor, veletablert og ressurssterk kirke i den rike del av verden, kan det være passende å huske på den tanzanianske biskop Josia Kibiras ord om kirken som det gjensidige verdensomspennende fellesskapet. Kibira rører ved selve nerven i kirkelige vennskapskontakter når han slår fast at: «Ingen kirke er så fattig at den ikke har noe å dele med andre, og ingen kirke er så rik at den ikke kan motta noe fra andre.»

Vi inviteres til å lytte til andre stemmer og historier enn våre egne. Lykke til med invitasjonen – og god fornøyelse med utfordringen!

Tønsberg og Oslo, desember 2008

Olav Fykse Tveit

generalsekretær
Mellomkirkelig råd

Knut Edvard Larsen

misjonskonsulent
Tønsberg bispedømme

Knut Hallen

daglig leder SMM
Samarbeidsråd for Menighet og Misjon

Estrid Hessellund

prosjektleder KUI
Den norske kirkes nord/sør-informasjon

Innhold

Om vennskap og kjennskap	7
Misjonsavtaler og vennskapsmenighet: Vinduer som åpnes	8
Forbered kontakten	8
Etabler kontakten	9
Hold kontakten ved like	10
Sjekkliste for vennskapsmenigheter	12
Noen fallgruver i vennsapsrelasjoner	13
Å krysse kulturkløften	14
Eksempler på vennsapsamarbeid	17
Nøtterøy – Guayaquil, Ecuador	17
Sauda – San Juan del Sur, Nicaragua	18
Bugården, Sandefjord – El Alto, Bolivi	19
Lilleborg, Oslo – Banat Local Church, Sudan	20
Laksi, Bangkok – Bærland, Rogaland	21
Eritrea: Trondheim – Keren; Bjørgvin bispedømme – ECE o.a.	23
Hvilke kontaktmuligheter finnes?	26
Kontaktorganisasjoner og nettsider	30
Vedlegg:	
Vedlegg 1: Eksempel på Vennsapsavtale Lilleborg – Sudan	34
Vedlegg 2: Eksempel på Vennsapsavtale Nidaros – Mekane Yesus kirken, Etiopia	35
Vedlegg 3 : Eksempel på Vennsapsavtale mellom Bjørgvin bispedømme og ECE -Den evangelisk lutherske kirke i Eritrea	36
Vedlegg 4: Eksempel på studieopplegg for lokalmenigheter (Bjørgvin – Eritrea)	37
Vedlegg 5: Eksempel på vennsapsopplegg for konfirmanter og andre grupper	38
Vedlegg 6: Eksempel på hilsen til menighetene i Stavanger bispedømme i anledning Verdens aidsdag	41
Kart over bispedømmenes vennsapsrelasjoner	42

Om vennskap og kjennskap

«Kjennskap gir vennskap», sier man – og vi kan like gjerne snu ordet på hodet og si at «vennskap gir kjennskap».

Vennskap er viktig for mennesker og for menigheter. Vi lever i en global verden, og en vennskapskontakt mellom et lokalsamfunn/menighet i Norge og tilsvarende menighet/lokalsamfunn i et annet land kan skape innlevelse og innsikt i hverandres hverdag.

Kirken er én og verdensvid

I 1 Kor 12. kapittel beskrives kirken som Kristi kropp. Det er en beskrivelse av det verdensvide fellesskap som binder kirker sammen over hele jorden: «Med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og alle fikk vi én Ånd å drikke» (v.13). Sammen med menigheter over hele verden er vi felles om å være sendt til verden, som lemmer på den samme kroppen. Forskjellige lemmer - «mange kroppsdelene, men bare én kropp» (v.20). Som del av den verdensvide kirke har vi derfor helt spesielle muligheter til å etablere kontakt med søsterkirker og menigheter i andre deler av verden, utvikle kjennskap og vennskap, dialog og samarbeid med mennesker på tvers av kulturelle skillelinjer. Også møtet med en kristentro som praktiseres annerledes enn i Norge, kan være en verdifull erfaring for både unge og voksne.

Det at vi dypets sett hører sammen, gir den aller beste motivasjon til vennskap og solidaritet. Som lemmer på Kristi legeme kan vi aldri la være å bry oss om hverandre: «For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir hedret, gleder alle de andre seg.» (v.26).

Biskop Munib Younan i Den lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL) definerte engang hva han forsto ved et vennskap (Norske Kirkedager, Trondheim 1997). Det handler om:

1. Likeverd (felles avhengighet, villighet til å lære)
2. Partnerskap i sendelse (forståelse av God's One Mission, at vi er sendt i fellesskap)
3. Grasrotbasis (at det er basert og koordinert lokalt begge steder)
4. Åpenhet og tydelighet
5. Deling av ressurser (at alle er mottakere, at det handler om mer enn penger)
6. Felles visjon (at troen styrkes og utdypes)
7. For hele kirken (at fellesskapet har en påvirkning ut over den snevre krets)

Misjonsavtaler og vennskapsmenighet: Vinduer som åpnes

Mange menigheter i Den norske kirke har en eller flere misjonsavtaler med en misjonsorganisasjon gjennom Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM). Gjennom en misjonsavtale støtter den norske menigheten et prosjekt, gjerne knyttet til en bestemt samarbeidskirke eller menigheter i andre land. Gjennom misjonsavtalene åpner menigheten et vindu. Det hjelper menigheten til å se utover seg selv, til å se den verdensvide kirke. Vi får øye på mennesker som vi kan dele våre ressurser, omsorg og bønner med. Dette kan skape både engasjement og giverglede for misjon i menighetene.

I Vennskapssamarbeid er fokuset noe annerledes. Et vindu betyr også noe mer enn at vi kan se ut; det flytter landskapet inn i rommet. Gjennom vinduet kan vi motta både impulser og utfordringer. Misjon handler om mer enn det å gi. Det handler vel så mye om det å ta imot. Vennskapsmenighet er også en form for misjon. En vennskapskontakt handler om at vi gjensidig deler med hverandre. Vekten ligger ikke på hva den andre ikke har, men å dele det begge har – enten det er av vår tro, bønner, menighetsliv, kultur og ressurser.

Det handler om å utvikle relasjoner til hverandre, om direkte kontakt og det handler om toveiskommunikasjon.

Misjonsprosjekt og vennskapsmenighet i menigheten er ikke nødvendigvis et enten-eller. Det kan være et både-og. Et misjonsprosjekt kan utvides til et vennskapssamarbeid basert på direkte og gjensidig kontakt. Flere menigheter har gjennom misjonsavtalene både avtale (kontrakt) om misjonsprosjekt og vennskapssamarbeid. Begge deler handler dypsett om hvordan vi sammen kan støtte hverandre til å være misjonerende, dvs. å utføre oppdraget med å være kirke på hvert vårt sted.

Amadou Diallo, kirkeleder i Mali, sier noe om dette: «Vi trenger dere, vi er ikke ute etter penger og ting, vi trenger deres bønn, så vi kan holde ut i troen og Guds rike kan vokse fram hos oss. Vi er også glade for at vi kan få være med å hjelpe dere i bønn. Det er til stor oppmuntring for oss å få være sammen i bønn over hele jorden.»

Forbered kontakten

Hva vil vi, hvor og hvorfor? Det er en del spørsmål som må avklares før man går i gang. Det har stor betydning på forhånd å gjøre det klart hva man vil med et vennskapssamarbeid, - hvilke motiver, målsettinger og forventninger man har.

- Tenk igjennom og drøft gjerne biskop Munib Younans vennskskapsdefinisjon (s. 7) som utgangspunkt for engasjementet.

- Hvorfor ønsker dere å etablere en vennskapskontakt?
- Hva ønsker dere å oppnå?
- Hva slags type kontakt ønsker dere?
- Skal det være en kontakt mellom to lutherske menigheter eller mellom en luthersk og et annet kirkesamfunn?
- Hvem i menigheten skal engasjeres?
- Skal det være et økumenisk samarbeid – med involvering av flere kirkesamfunn i Norge?
- Skal samarbeidet knyttet opp til andre instanser i lokalsamfunnet? (kommune, skole, næringsliv mv)
- Hva vil dere investere av forpliktelser og innsats for å etablere og vedlikeholde en vennskapskontakt?

Etabler kontakten

Hvordan finner vi en vennskapskontakt og i hvilket land?

1. Kontakt representanter for relevante miljøer. Dersom dere ønsker en vennskapskontakt i et annet land, kan det være naturlig å ta kontakt med en misjonsorganisasjon, bispedømmekontoret, Kirkens Nødhjelp eller den lokale kommune - som evt. allerede har etablert vennskapsrelasjoner. (Se listen over organisasjoner og kontaktmuligheter, side 26)
2. Ressurser i lokalsamfunnet. Er det noen ressurspersoner hos dere i menigheten som har spesiell kjennskap til visse land/regioner? (Utvexlingsstudenter, misjonærer, bistandsarbeidere, folk innen næringslivet...) Hvilke nasjonaliteter finner dere lokalt i menigheten/ lokalsamfunnet? Dersom dere etablerer kontakt til et land som er representert blant innbyggerne i kommunen, kan disse være nyttige ressurspersoner og sikkert interesserte deltakere i vennsapsarbeidet.
3. Språk. Vurder hvilket språk dere har mulighet til å kommunisere på – engelsk, spansk, fransk, portugisisk, russisk o.a.
4. Vurder også reisemuligheter – avstand og økonomiske konsekvenser.

Hvem er med på laget - organisering?

Et vennskapssamarbeid kan bli sårbart hvis det kun er basert på en person som for eksempel har møtt eller fått en kontakt i et annet land. Ildsjuer er viktige, men flere må «eie» prosjektet.

Det anbefales at det etableres en vennskapskomité i menigheten, gjerne med representanter fra forskjellige deler av virksomheten (unge, voksne, migranter). Vennsapsprosjektet bør vedtas i menighetsrådet/fellesrådet/kommunen, og det bør oppnevnes en kontaktperson/koordinator. Vennskapskomité med en koordinator/kontaktperson bør også etableres i vennskapsmenigheten ute, også med formell forankring i den lokale kirke.

Samarbeidsavtale

Når den offisielle kontakten er opprettet, vil det være naturlig at en delegasjon på 2-3 personer reiser (enten fra Norge til vennskapsmenighetens land eller omvendt) for å diskutere seg frem til en plattform for samarbeidet. Etter hvert kan dette formuleres i en samarbeidskontrakt/vennskapsavtale, som vedtas begge steder. Denne avtalen bør være på et overordnet, generelt plan og ikke bli for spesifikk i forhold til aktiviteter. (Se eks fra Lilleborg og Nidaros, vedlegg 1 og 2.)

Hold kontakten ved like

Vennskapskontakter skal pleies og holdes ved like. Komiteen og koordinatoren bør ha en nøkkelrolle (føre loggbok over kontakten, ta vare på brev, reiserapporter, møtereferater osv).

1. Besøk hverandre

Sats på at forskjellige personer får anledning til å reise. Dette virker motiverende og kan være en investering for gruppen. Avtal å besøke hverandre annenhver gang (fra Norge til X land/fra X land til Norge). Vær oppmerksom på miljøbelastningen ved flyreiser –og muligheten til kjøp av «flykvoter» Privat innkvartering kan gi god erfaring og øke gjensidig forståelse.

Økonomi i forbindelse med utvekslingsreiser: medlemskap i og kontakt med organisasjonen Vennskap Nord/Sør (se s. 30) kan være en fordel.

2. Gudstjenester og menighetsliv.

I en vanlig norsk gudstjeneste vil det være naturlig å be for sin vennskapsmenighet hver søndag/på spesielle søndager – og integrere sang og musikk fra vennskapsmenigheten eller verdensdelen i gudstjenesten. (Se eksempel på bønneomkvad fra Lilleborg menighet, s 21. Sanger/bønner fra 52 land finnes også i sangboka «Syng håp».)

Det er også en idé å utveksle erfaringer fra arbeid med liturgi og gudstjenesteliv, kirkelig undervisning, diakoni, barne- og ungdomsarbeid. Bibelgrupper kan studere de samme bibel-

tekster og utveksle sine refleksjoner omkring disse. Vennskapsmenigheter kan drøfte felles utfordringer som for eksempel arbeid for fred og forsoning, skaperverks- og miljøspørsmål, rettferdig fordeling av verdens goder, arbeidsledighet, likeverd mellom kvinner og menn, misjon.

Er man på besøk hos hverandre er det naturlig at gjester får medvirke aktivt i gudstjenesten (bønn, preken, hilsen, sang mv). Husk tolking til/fra fremmed språk.

3. Kulturutveksling

Utstilling av billedkunst, barnetegninger, tradisjonelle redskaper, klesplagg, mat o.a. fra vennskapsmenigheten. Utveksling av hverdagsfortellinger. Utveksling av ressurspersoner (kor, kirkemusiker, lokal kunstner, prest, sportslag). Innspilling av CD med menighetens barnekor/ ungdomskor/voksenkor. – Bruk fantasien!

4. Gaver

Vær varsom og vern om det gjensidige og likeverdige forholdet. Følgende fortelling - hentet fra Kjell Nordstokkes bok «Verdensvid tjeneste» (Verbum forlag 1994), sier noe om dette:

Gaven som aldri ble sendt

En menighet i England fikk for en tid siden en vennskapsmenighet i Sudan i Afrika. Den engelske menigheten ville gjerne hjelpe sine afrikanske venner, og derfor skrev de og spurte om det var noe de kunne samle inn penger til. Etter en tid fikk de til svar at kateketen kunne trenge en sykkel. Han brukte så lang tid på å gå fra landsby til landsby, og med en sykkel ville han spare mye tid. Menigheten der hadde ikke selv økonomi til å kjøpe en sykkel. Samtidig ville afrikanerne gjerne vite hva europeerne hadde bruk for, slik at de kunne gi noe tilbake. Snart kom det brev tilbake til Afrika om at pengene var samlet inn, så kateketen kunne få sin sykkel. Når det gjaldt noen gave tilbake, var det ikke tale om. Menigheten i England hadde mer enn den hadde bruk for, og sudanese hadde sikkert nok av oppgaver å bruke krefter og ressurser på. Derfor ble det vennlig sagt at den engelske menigheten ikke trengte noe fra dem. Da kom det nytt brev fra Sudan med beskjed om at pengene til sykkel ikke skulle sendes.

Se også side 15.

5. Ta kontakt med andre vennskapsmenigheter/grupper for samarbeid og råd.

6. Hva hvis det skjærer seg?

I alle mellommenneskelige relasjoner kan det oppstå interessekonflikter, misforståelser, uenigheter mv. Dette er ikke unormalt i møte med ulike kulturer. Det kan være mellom vennskapsmenigheten i Norge og samarbeidsmenigheten i et annet land, internt i vennsapsgruppen eller internt i lokalsamfunnet. Slike konflikter kan i verste fall føre til at vennsapsarbeidet strander, og det er viktig å ta fatt i det før det kommer så langt. Tenk igjennom om dere kan

vende konflikten fra å være et problem til å bli noe konstruktivt. Snakk evt. med en utenforstående som kan bidra med rådgiving.

«Dersom du ønsker å forstå en manns tanker, lytt til hva han sier.»

– Goethe –

Kulturforskjeller kan også være årsak til konflikt. Les avsnittet s. 14 om «å krysse kulturkløften» – og drøft hvordan det kan være mulig å unngå eller komme til rette med slike muligheter for konflikt.

«I am not interested in picking up crumbs of compassion thrown from the table of someone who considers himself my master. I want the full menu of rights!»

– Desmond Tutu –

Også politiske konflikter kan være et aspekt i vennskapssamarbeidet. Mange menigheter i urolige deler av verden har gitt uttrykk for at vissheten om at de har venner i Norge som kjenner deres situasjon og kjemper for deres sak, kan gjøre hverdagen litt mindre uutholdelig.

Sjekkliste for vennskapsmenigheter

- ✓ Kartlegg kriterier, motivasjon og forventninger før dere etablerer en kontakt.
- ✓ Benytt dere av etablerte organisasjoner og personlige kontakter.
- ✓ Finn en kontaktperson for å sikre kontinuitet. Husk å finne en ny hvis noen slutter.
- ✓ Velg en egen vennskapskomité. Vær realistisk i valg av vennskapsmenighet.
- ✓ Vurder språklige og økonomiske konsekvenser.
- ✓ Vedtak i menighetsrådet/fellesrådet/kommunen.
- ✓ Prioriter det personlige møte mellom mennesker.
- ✓ Før et utvekslingsbesøk: sjekk krav om visum, vaksinasjon, forsikring mv.
- ✓ Dokumentasjon ved hjelp av bilder er bra, men fotografer med omtanke.
- ✓ Vær bevisst på «ambassadørrollen» som gjest i utlandet. Dere er representanter for egen kirke.
- ✓ Husk informasjonsarbeidet. Fortell om vennskapskontakten deres i menighetsbladet, på hjemmesiden – og i lokalavisen.
- ✓ Husk at det kan søkes økonomisk støtte til vennskapsarbeidet gjennom medlemskap i

Vennskap Nord/Sør og til informasjonsarbeid gjennom KUI (Den norske kirkes nord/sør- informasjon) – www.kui.no.

- ☑ Kanaliser prosjektstøtte/evt. pengegaver gjennom en organisasjon slik at ikke pengene er det direkte forbindelsesledd mellom to vennskapsmenigheter.
- ☑ Vær oppmerksom på nye muligheter for å utvikle kontakten.

Noen fallgruver i venns­kaps­relas­joner

Vår rikdom i møte med fattigdom

For oss nordmenn kan det være tøft å møte økonomisk fattigdom. Vi har lært at det er riktig å dele av vår overflod, og i møte med mennesker som har vanskeligere kår enn oss, ønsker vi gjerne å gjøre noe konkret for å hjelpe dem med det som vi synes de mangler av ulike ting (også selv om de ikke ber om det). Å gi pengegaver direkte er ikke uproblematisk. Et forhold der vi blir givere og de blir mottakere, er ingen venns­kaps­relasjon tuftet på likeverd og gjen­sidighet.

I noen sammenhenger vil det oppleves som støtende og uhøflig at vi som kommer fra et økonomisk rikt land, tilbyr penger ved et besøk. Direkte pengegaver kan også være med på å skape forskjeller og konflikter i lokalmiljøet, selv om det er velment fra norsk side. Unngå derfor dette! En god regel er å kanalisere pengegaver gjennom misjonsorganisasjoner eller andre organisasjoner og institusjoner som har nært samarbeid med og godt kjennskap til den lokale kulturen.

I et venns­kaps­samarbeid er det viktig å understreke at rikdom ikke bare har med økonomi å gjøre. Den kulturelle rikdommen som finnes i mange land – sang, musikk, billedkunst, levende gudstjenestefeiring – er noe vi fra nord kan få stor inspirasjon ved å oppleve og motta.

Store forventninger

Noen menigheter som har startet med venns­kaps­samarbeid, har blitt skuffet fordi venns­kaps­menigheten ikke gav så ofte tilbakemelding som de hadde forventet. Vær realistiske i forventningene! Det er ikke sikkert at en vil få svar på brev og e-post umiddelbart. Kulturene er forskjellige, ressursene er ulike. For noen kan problemet rett og slett være at det er vanskelig å få kjøpt frimerke på det lokale postkontoret, eller at en kvier seg for å skrive brev på engelsk av redsel for å miste ansikt fordi det kunne forekomme feil i grammatikken. Det er derfor viktig å være realistisk med hensyn til forventninger begge veier, og samtale om disse med hverandre.

Å ta imot og vise gjestfrihet

I mange kulturer er det å vise gjestfrihet svært viktig. Mange vil sette sin ære i at gjestene blir tatt godt imot. Ofte skjer dette ved at en blir innkvartert privat, blir gitt den beste sen­gen i huset og den beste maten. Dette bør en prøve å takke ja til, både av høflighet, og fordi

det er en god måte å lære både mennesker, deres hverdagsliv og kultur bedre å kjenne. Skal en betale for seg? For oss er dette en selvsagt tanke, men i noen tilfeller vil det være direkte uhøflig å tilby å betale for seg. Dette er ett av de forholdene som bør avklares på forhånd. I noen tilfeller vil det å gi en raus kollekt i kirken en besøk, være måten å gjøre det på. Kanskje går det an (via en mellommann) å tilby kona i huset en betaling for mat.

Å ta imot gjester i Norge kan også være en utfordring. Gjester som kommer til Norge, forventer gjerne at vi viser like stor gjestfrihet som det er vanlig i deres kultur. Det er ikke alltid innkvartering av gjester på det fineste hotellet er den beste måten å vise gjestfrihet på. Så langt det lar seg gjøre, bør en prøve å innkvartere privat. Dette gjelder særlig de som kommer fra kollektive kulturer – kulturer hvor fellesskapet i familie eller bygd/bydel verdsettes langt høyere enn individualistisk livsførsel.

Å krysse kulturkløften

Å lære mennesker fra en annen kultur å kjenne er spennende. Men de ulike kulturforskjeller kan også være utfordrende og skape irritasjon og misforståelser. Noen av disse kan unngås dersom en på forhånd er oppmerksom på forskjellene. Et godt råd i vennskapssamarbeid er derfor å prøve å lære litt om kulturen og omgangsformene i det landet en har kontakt med. Dette gjelder både i kommunikasjon, men særlig ved besøk og gjensitt. Bruk flittig bibliotek, inviter gjerne en misjonær, en lokal migrant eller andre som har erfaring fra landet.

Det å være bevisst omkring sin egen kultur - hvorfor vi egentlig gjør slik vi gjør - er også viktig. Det er i møte med andre kulturer en også lærer å se sin egen med andres øyne. Det er særlig viktig å være oppmerksom på følgende områder:

Tid

Ulike kulturer har forskjellig oppfattelse av tid. Folk i vår del av verden tenker på tid som en knapp ressurs som vi blir holdt ansvarlig for, og for oss er det å komme presis og til avtalt tid viktig. I andre kulturer kan man ha et helt annet forhold til tid. Kanskje kan vårt forhold til tid oppleves som meningsløs, respektløs og mangel på verdighet. Da blir det for eksempel kulturkollisjon for afrikaneren som opplever at det oppgitte klokkeslettet ikke var veiledende, - eller at bussen gikk til avgangstiden, ikke når den var full. «Dere hvite har klokka, vi har tiden», uttrykte en gassisk kirkeleder seg overfor sin noe utålmodige norske medarbeider.

Mat og høflighet

Vi har lært at det å takke for maten er høflig. I for eksempel India er det direkte uhøflig, det signaliserer at verten ikke gav dette frivillig. Når vi får gjester i Norge setter vi frem god mat. Det samme gjør en når vi er gjester i andre land. Å ikke spise, i hvert fall å ikke smake på mat man blir tilbudt, kan oppleves som en fornærmelse og at en er uoppdragen; kun

sykdom og religiøse grunner vil kunne godtas. Det kan være en god idé å ha snakket om dette på forhånd. At den nordiske gjest for eksempel ikke tåler annet enn godt kokt mat (pga annen bakterieflora) vil ofte bli forstått og akseptert.

En fra India var på besøk i Norge og ble tilbudt kaffe og kaker. Som en veloppdragen inder takket hun nei, og ventet på å bli budt igjen. Men det ble hun ikke. I India takker en nei noen ganger, og går nølende med på å spise til slutt når verten selv spiser. Hun gikk sulten derfra, og de norske vertene lurte på hva de hadde gjort galt.

Å ta imot gjester

En menighet tok imot vennsbesøk fra Thailand. De ble innlosjert i en leilighet som menigheten hadde leid for dem. Det ble tenkt at da kunne de få ha litt privatliv, og å lage sin egen mat. Noe som var godt ment, men som ikke ble opplevd godt av dem. De kom fra en fellesskapskultur, og opplevde seg isolert og møtt med manglende gjestfrihet. Det beste i dette tilfellet hadde vært å innlosjere dem privat. Det hadde også blitt en berikelse for vertsfamilien. Råd: Vurder å innlosjere privat.

Gaver

I de fleste kulturer kan utveksling av gaver være med på å understreke et vennsforhold. Å ikke ville ta imot en gave kan oppfattes som en fornærmelse. På Sri Lanka er det uhøflig å åpne gaven mens andre ser på, mens i andre kulturer er det uhøflig å ikke gjøre det. Vis varsomhet: Noen gaver er nedverdiggende – bankens kulepenner, ballonger og avlagte klær er ikke alltid saken. Vis nøkternhet - ikke kom som julenisse fra Norge. Høflighetsgaver er vanlig. Forslag til slike gaver er bibel, salmebok, bilder fra Norge, noe karakteristisk fra vårt område, musikkopptak av menighetens sangkor, utsmykking til kirkerommet.

Eksempler på vennskapssamarbeid

Her følger en rekke eksempler på ulike former for venns-kaps- og kulturkontakter. Eksemplene kan ses på som smakebiter og ikke som et fullstendig og representativt bilde av all kontaktvirk-somhet Nord –Sør. Men vi håper at de kan gi inspirasjon og grunnlag for de menigheter/grupper som er vel i gang, så vel som for dem som ønsker å starte opp et nytt samarbeid.

Nøtterøy prestegjeld, Tunsberg – Isla del Valle, Ecuador

Menighetene på Nøtterøy har siden 2003 gjennom SMM hatt en misjonsavtale med Misjonsalliansen. De samler inn penger til Misjonsalliansens diakonale prosjekt (bla mikro-kredittprogram, leseopplæring, skolebygg, sveisekurs mm) i slummen i Guayaquil. Gjennom denne avtalen har de også knyttet vennskapsbånd med en av menighetene i området hvor Misjonsalliansen arbeider, Isla del Valle. Ett av målene med dette vennskapet er formulert slik i avtalen: «At menighetene, på Nøtterøy og på Isla del Valle, utfordres til å gjennom-tenke hva det innebærer å være en levende, kristen kirke i hverdagen. Ikke fjern, men nær. Ikke selvopptatt, men solidarisk i alle livets faser.»

Det har vært flere besøk fra Nøtterøy til Guayaquil, og i 2005 fikk prestegjeldet besøk fra venns-kapsmenigheten. Sokneprest Christopher Woie skrev den gang i menighetsbladet: «Hva tenkte så Miguel og Jorge, da de så velstanden på Nøtterøy? Da de så overfloden? Store hus som rommer mange, men med så få i likevel! I slummen bor de mange på få kva-dratmeter. De kritiserte oss ikke, men formidlet på en lun måte: «Så mye dere har å være takknemlig for. I Ecuador har vi et uttrykk som er slik: Å være født med brød under armen. Dere har mat nok, kan legge dere mette om kvelden, kan stå opp mette om morgenen.»

- Venns-kapsmenighet. Kan hende er det vennene der som gir oss mer enn vi gir dem. Kan hende er utfordringene de gir oss, viktigere enn vår støtte til kirken og skolen i slummen.
- Utfordringen er å se at vi hører sammen, vi er brødre og søstre. Vi deler gleder med hver-andre, men også det vonde, også smerten, der vi mislykkes, kommer til kort som kirke ut fra våre lokale utfordringer. De ber for oss. De – våre venner i slummen, fjernt, langt borte, men likevel nært. Fordi bønn til Gud betyr nærhet. Guds nærhet. Vi går mot advent og julefeiring. I Isla del Valle-kirken vil de 100 blide søndagskolebarna glede seg stort over at Jesus ble født. Født for dem i slummen, for oss. Jesus ble fattig for å gjøre dem rike, oss rike. Så kan hende – når alt kommer til alt – er vi like rike likevel. Når livets status skal gjøres opp, vet vi så inderlig vel: Du kan ingenting ta med deg dit du går. Da er livet fra Gud, troen på

Gud, håpet i Gud det viktigste vi har, det mest dyrebare vi har. Fordi Jesus, Ordet, ble menneske og bor blant oss – i Isla del Valle og på Nøtterøy.»

Kontaktperson:

Sokneprest Christopher Woie

Tlf: 33 35 11 82

E-post: sokneprest1@kirken.notteroy.no

Sauda – San Juan del Sur, Nicaragua kommunevennskap

Vennskapssamarbeidet mellom Sauda og San Juan del Sur (Sjds) i Nicaragua har eksistert i 20 år (1988-2008). Et stort antall grupperinger i lokalsamfunnet er med: Sauda menighet (Dnk), 3 barneskoler i tillegg til ungdomsskole og videregående skole, to barnehager, Sauda kommune, Sauda lærerlag, Sauda sykepleierforbund, ELKEM/Statskraft, Redd Barna, politiske partier, diverse lag og foreninger. Ca 150 har i mange år vært med i en lønnstrek-kordning.

Ståle Pedersen, initiativtaker og mangeårig leder i styret for vennskapssamarbeidet, forteller: Det har vært stor aktivitet, mange besøk og gjenbesøk, mange kulturarrangementer i begge kommuner, og mye vennskap og kjennskap er etablert.

Vi har også hele tida hatt mange prosjekt. Uten disse prosjektene ville vennskapet ha vært dødt og borte for svært mange år siden. Det blir arrangert solidaritetskvelder der klasser, foreldre og barnehagene er med, og penger som kommer inn, går til prosjekter i vennskapsskolen, vennskapsbarnehagen, til helsesektoren osv. Hvis vi bare skulle sendt tegninger, brev, bilder osv., så ville alt for lengst ha stoppet opp - bl.a. fordi skoler og barnehager i Sjds tidvis ikke har hatt papir eller skrivemateriell m.m. til undervisningen.

Og det er naturlig for de fleste – og for barna - at venner hjelper hverandre når det er behov. Disse prosjektene har hatt stor betydning i Sjds. Det er bygget skolebygninger og barnehagebygninger, opprustet bygninger, bidratt med undervisningsmaterieell, sanitæranlegg, vann og toaletter, kombinasjon med måltid og undervisning, brønner, briller og synsundersøkelser, helsesenter og tiltak på helsesektoren, anskaffelse av ambulanse og drift av denne (sammen med vennsksapsbyer i USA, Tyskland og Spania), mor/barn prosjekt og ernæringsprosjekt, bøker til bibliotek, kultur - bl.a. konserter, teater, dans m.m.

På utvekslings- og kulturfronten har både musikk, teater og billedkunst vært sterkt fokusert. I 1997 turnerte et kor på over 40 medlemmer fra Sauda i Nicaragua med bondemessen Misa Campesina (som 1989 ble oversatt til norsk), og da sammen med både lokale musikere

og musikere fra Norge. Gjenbesøk av musikerne fra Nicaragua år etter år etterpå, sist nå i 2008 i forbindelse med 20-årsjubileet. På gudstjenesten i Sauda søndag 31. august ble Misa Campesina framført med lokalt kor, og Katia Cardenal med band fra Nicaragua medvirket i liturgien, i tillegg til danserne fra vennskapsmenigheten.

Økumenisk vennskapsgudstjeneste

14. oktober 2007 var vi med på en vennskapsgudstjeneste - for femte år på rad. Det er et arrangement vi setter pris på å få delta på. Det er viktig å få være med å markere at på tvers av trosretninger og kirkesamfunn, om man er troende, tvilende eller ikke troende, uavhengig av hudfarge, kjønn og etnisk bakgrunn, fins det grunnleggende verdier vi kan samles om – vennskap, nestekjærlighet, det å bry seg og vise omsorg og solidaritet, det å dele.

Generelt

Vennskapssamarbeidet har betydd mye for oss. Det har skapt et stort engasjement i hele bygda, barna har fått kunnskap og innsikt i at ikke alle har det slik vi har det i Norge, og de har fått holdninger i forhold til å bry seg og dele. Forhåpentligvis vil det kunne bidra i noen grad til å forebygge rasisme og fremmedfrykt. Og så har vi fått oppleve fantastisk rikdom i form av kultur fra Nicaragua og SJDs.

Kontaktperson:

Ståle Pedersen

E-post: stale.pedersen@sauda.kommune.no

For mer informasjon: se www.saudakommune.no

Bugården, Sandefjord – El Alto, Bolivia *Eksempel på hvordan en menighet fikk i stand* *et vennskapssamarbeid*

For Bugården menighet startet vennskapssamarbeidet da de skulle velge en ny misjonsavtale i menigheten. Var det mulig at en ved siden av det å ha et konkret tradisjonelt misjonsprosjekt en samlet inn penger til, også kunne ha en vennskapsmenighet? En menighet som en kunne ha gjensidig utveksling og bønnekontakt med? De tok kontakt med misjonskonsulenten i bispedømmet, som koblet dem sammen med Misjonsalliansen. Fra de prosjekter Misjonsalliansen kunne tilby, ble et prosjekt omkring utrustning av ungdomsledere i El Alto i Bolivia valgt. Her i El Alto samarbeider Misjonsalliansen med 13 lokale menigheter om ulike diakonale tiltak, og de tok utfordringen med å se om det var en av menighetene der som kunne tenke seg å være vennskapsmenighet med Bugården. I dag er den presbyterianske menigheten Fortaleza i La Paz og Bugården vennskapsmenigheter. De ber for hverandre, og en gruppe fra Bugården har allerede vært på besøk i Bolivia.

Musikk, sang og bønner fra Bolivia og Sør-Amerika blir brukt på gudstjenester i Bugården. Møtet med en livsnær og dagligdags tro i det fattige El Alto utfordrer den norske menigheten. Vennekapskontakten er opprettet, og begge parter opplever det som meningsfullt og berikende. Dette er et solidarisk vennskapssamarbeid.

Det er ofte utfordrende for oss fra Norge å møte fattige menigheter i Sør eller Øst. Vi vil gjerne gjøre noe eller hjelpe til. Vi ser det ofte fra giverens perspektiv. Det er ikke lett å være mottaker. Menigheten Fortaleza får ingen penger av Bugården - det ville bl.a. ha ødelagt det gjensidige vennskapsforholdet. Ved å støtte Misjonsalliansens prosjekt som også Fortaleza-menigheten får nytte av, gjør en det indirekte.

Kontaktperson:

Nils Grude
Tlf: 480 93 241

Lilleborg menighet, Oslo - vennskap med Banat Local Church, Sudan

Oktober 2008 var en jubileumsmåned i Lilleborg menighet. Da feiret de 10 års jubileum for vennsapsavtalen med Banat Local Church i Sudan.

I 1997 ble Lilleborg menighet kjent med pastor David U. Demey som besøkte Norge i forbindelse med en "pastoral utveksling" (prosjekt i regi av Norges Kristne Råd). Han var pastor i en baptistmenighet som organiserte flyktninger fra Sør-Sudan i Banat Local Church, Khartoum (muslimske Nord-Sudan). I løpet av året ble en vennsapsavtale formulert (se vedlegg 1). «Dermed var et vennskap på tvers av verdensdeler, kulturforskjeller og konfesjoner grunnlagt,» sier sokneprest Signe Fyhn som har vært med i samarbeidet alle 10 årene.

Vennskapet mellom de to menighetene er bygd på gjensidig kontakt, forbønn, informasjon- og kulturutveksling. Det er sårbart for lokale endringer og derfor avhengig av at noen er stabile begge steder (prest, eldsteråd/menighetsråd, frivillige).

De gjensidige besøkene har vært viktige når det gjelder å utdype og forsterke kontakten. Besøkene har kunnet gjennomføres takket være ekstern støtte til felles kulturtiltak i Banat Local Church og Lilleborg (for eksempel gjennom Vennskap Nord/Sør og Kirkens Nødhjelp, se side 30).

Den store utfordringen for flyktningene i Nord er at de nå etter fredsavtalen i Sudan har mulighet for å flytte tilbake til Sør. Mange av medlemmene i kirken har flyttet og er nå med på å bygge opp hjemfylket sitt, Mabaan, etter en langvarig krig. Pastor David er en viktig

person i denne nye etableringsfasen, både som menighetsleder og som politisk rådgiver for fylkesmannen i hjemområdet.

I Lilleborg har det i forbindelse med 10-årsjubileet vært arrangert folkemøter, gudstjenester, menighetstreff og kulturfest, i tillegg til utgivelse av et informativt jubileumshefte med fortellinger, intervjuer mv fra Mabaan i Sør-Sudan. Men også det vanlige menighets- og gudstjenestelivet preges av kontakten med Sudan. I tillegg til at menigheten hver søndag ber for vennskapsmenigheten, brukes ofte et forbønnsvers med melodi fra Banat Local Church:

Her - re, vår ska - per, hør du vår bønn.
Vis du oss Je - sus, tje - ne - ren, din Sønn.
Kom, Hel - lig Ånd og gi oss nytt håp.
Styrk du den tro - en som ble gitt i vår dåp.

Herre, vår skaper, hør du vår bønn.
Vis du oss Jesus, tjeneren, din Sønn.
Kom, Hellig Ånd og gi oss nytt håp.
Styrk du den troen som ble gitt i vår dåp.

Tekst og arr: Gro Marie Woldseth og Gro Bergrabb

Kontaktperson:

Signe Fyhn, sokneprest

E-post: post.lilleborg@oslo.kirken.no

Laksi, Bangkok- Bærland, Stavanger

En ny norsk menighet, Bærland, er blitt til som et resultat av vennsksrelasjon med Laksi menighet i Bangkok. Det startet som et samarbeidsprosjekt mellom Stavanger bispedømme og NMS i 2001. En hjemvendt misjonær som hadde arbeidet i Laksi, brukte erfaringene derfra for å starte en ny menighet, innenfor rammene av et eksisterende sokn (Ålgård). En vil idag kunne gjenkjenne mange elementer fra Laksi i Bærland menighet, og Bærland gir også impulser tilbake til menigheten i Bangkok.

Dette er et eksempel på hva som kan skje når vi tør å la oss påvirke

Det setter relasjonen vennsksmenighet inn i et spennende perspektiv i forhold til de omveltninger som skjer i vår kirke i dag mht. gudstjenestereform, menighetsutvikling etc. Da blir ikke vennsksmenighetkonseptet bare en ekstra ting vi bør gjøre, men noe som kan være med å forme og utvikle hele vår måte å være kirke på.

Konkret har Bærland bygd på følgende elementer fra Laksi:

- Aktiv bruk av nådegavebasert/utrustningbasert tjeneste blant medlemmene. (Laksi har en liste på 40-50 oppgaver som de ber folk skrive seg på ut fra interesse og personlig utrustning)
- Team av frivillige som leder gudstjenesten
- Vekt på både fellessamlinger og mindre grupper
- Forpliktende givertjeneste (uten givertjeneste blir det for eksempel ingen lønn til lederen/ menighetspresten)
- Stor grad av involvering av medlemmer i gudstjenesten (ungdomsband og forsangergruppe istedenfor orgel)
- Vektlegging av nettverksbygging og relasjoner fremfor aktivitetsbasert virksomhet
- Måltidsfellesskap (middag) etter gudstjenesten

I tillegg til den direkte kompetanseoverføringen som misjonæren har stått for, har det også vært besøk begge veier. Medlemmer av menighetsutvalget i Bærland har vært på besøk i Thailand. Thailandtur ble også gitt som et tilbud i konfirmasjonstiden til en gruppe konfirmanter. Her var de med på et allsidig program hvor de ble kjent med mye av Den evangelisk lutherske kirke i Thailand (ELCT) sitt arbeid. Ett av hovedformålene var å bli bedre kjent og styrke båndene mellom Laksi og Bærland også på ungdomssiden. Ungdommene har til en viss grad holdt kontakten etter hjemkomst via e-mail. Bærland og Laksi har også hatt ungdomsutveksling bl.a. gjennom «Team nettverk» (Hald internasjonale senter) og engelsksenteret i Laksi. Dette utvider mulighetene for en meningsfull kontakt hvor man konkret kan stå sammen i arbeidet.

En gruppe på 13 medlemmer fra Laksi har vært på gjensitt. I Bærland var de med på:

- Celle/Bibel-grupper, fellesskapsmåltider, menighetstur og gudstjeneste.
- De deltok med: Preken, dans og vitnesbyrd (trosdeling e.l)
- Dette ble opplevd «forfriskende og annerledes».
- De møtte flere av sine egne landsmenn som ellers ikke har kontakt med kirke/ misjon i Norge.

For mer informasjon og kontakt:

Oddbjørn Stangeland, prest i Bærland og ansatt i menighetsutviklingssenteret på Misjonshøyskolen
E-post: bpresten@frisurf.no

Knut Hallen, daglig leder SMM
E-post: kha@kirken.no

Eritrea – et land med mange norske venns­kapsrelasjoner

Her er eksempler på flere typer venns­kapsrelasjoner til ett og samme land.

Vennskap Trondheim – Keren

Venns­kaps­sam­ar­beidet mellom Trondheim og Keren i Eritrea har eksistert siden 1992. Det ble etablert ved hjelp av Kirkens Nødhjelp som har kontor i hovedstaden Asmara, og som stadig fasiliterer besøk til/fra Norge. I Trondheim er både kommunale myndigheter, menig­heter, Høgskolen i Sør-Trøndelag, barne-, ungdoms- og videregående skoler, døveskolen, St. Olavs hospital og Eritreisk forening aktive i arbeidet.

Eritreere i Trondheim – en ressurs i arbeidet

I «Vennskap Trondheim-Keren» har eritreere helt fra starten vært med i venns­kaps­komiteen og i arbeidet. De er en ressurs både kulturelt og hva språket angår. De fungerer som rådgivere, brobyggere og oversettere. De kan fungere som tolker der det trengs, men også «over­sette» underligheter i norsk kultur for gjester fra Eritrea.

Iblant er eritreerne i Trondheim ambassadører for landet sitt og for venns­kaps­kontakten i lokalmiljøet, for eksempel når skoler har prosjektarbeid eller aksjoner. Slik blir det fremmede landet «nært» for barna – og kanskje blir innvandrerne mer respektert etter et slikt møte med norske barn. «Eritreerne har gitt oss i venns­kaps­komiteen en dyp forståelse – og iblant en helt konkret smak! – av sin egen kultur, for eksempel ved å invitere oss på fest med mat og dans, og rett og slett ved å bli våre venner her», sier styreleder Jon Smidt.

Se www.trondheim-keren.org

Kontaktperson:

Jon Smidt

E-post jon.smidt@alt.hist.no

Les også boka fra 2007: Når kamelen smiler – vennskap og utfordringer i Eritrea, (Marte Taylor og Erik Dahl (red.), utgitt på Drømsmia Forlag i samarbeid med Vennskap Trondheim-Keren.

Bjørgvin bispedømme - ECE *(Den evangelisk lutherske kirke i Eritrea)*

Den første venns­kaps­av­ta­len mellom Bjørgvin bispedømme og ECE ble inngått i 1997 for en 4-års­pe­ri­ode, den siste i 2005 – frem til 2008 – se vedlegg 3. I et studiehefte som ble utgitt 2000 på norsk til bruk i bispedømmet «Søsterkyrkja vår i Eritrea», fortelles det mye om Eritrea og om undervisnings- og diakonale tiltak i ECE (hiv & aids-arbeid, døveskole, presteskole mv.)

I den nyeste samarbeidsavtalen er kirkelig undervisning et hovedfokus:

«In this four years period we will have a common focus on Christian education. Initiatives connected with the agreement must be discussed between the parties. We will pray for each other and we will try to extend our knowledge of each other, involving various groups in our churches in the friendship co-operation. First and foremost we will exchange human resources. Our aim, however, shall not be to establish big and expensive projects.»

I Bjørgvin er det bispedømmerådet som ivaretar venns­kaps­av­ta­len og felles tiltak, og i mindre grad den enkelte menighet. Likevel inviteres den enkelte menighet til å la seg involvere, for eksempel i forbønn og i bibelstudier (se vedlegg 4).

Kontaktperson:

Internasjonalt utvalg i Bjørgvin bispedømme
v/stiftsdirektør Helge Taranrød
E-post: ht@kyrkja.no
www.kirken.no/bjorgvin

Andre relasjoner til Eritrea:

Venns­kaps­gruppa Kragerø-Adi Tekelezan
Kontaktperson Gretha Lande
E-post: gretha.lande@kragero.kommune.no

Vennskap Stavanger-Massawa
Kontaktperson Eldbjørg Sanni
E-post: elbjorg.sanni@svithun.vgs.no

Vennskap Grong-Areza
Kontaktperson Marvin Hansen
Tlf: 74 33 11 38

Hvilke kontaktmuligheter finnes?

Det finnes mange eksisterende samarbeidspartnere man kan knytte an til.

Den norske kirkes samarbeidsrelasjoner på nasjonalt plan

Den norske Kirke har inngått avtale om samarbeidsrelasjon med

Den evangelisk lutherske kirke i Brasil (IECLB). 2003-2011

Den evangelisk lutherske kirke i Sør-Afrika (ELCSA). Fra november 2005.

Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL). Fra 2001. Ivaretas av Borg bispedømme.

Kontaktperson:

Sven Oppegaard

E-post: sven.oppegaard@kirken.no

Bispedømmene

har ulike vennskapsrelasjoner over hele verden. Se kart vedlegg 7.

Bispedømmene får tildelt «søsterkirkemidler» fra OVF etter turnus hvert tredje år.

Agder/Telemark

www.kirken.no/agder

Nettopp avsluttet en avtale med Sud-Oest-synoden i EELC, Kamerun (via NMS) som startet i 2008. Foreløpig ingen nye avtaler.

Bjørgvin

www.kirken.no/bjorgvin

Kirkelig undervisning: Vennskapsavtale med ECE (Evangelical Lutheran Church of Eritrea) – se vedlegg 3.

Borg

www.kirken.no/borg

Fred og forsoning: Kontakt med menigheter i Romania og Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL) www.holyland-lutherans.org – i samarbeid med Mellomkirkelig råd.

Hamar

www.kirken.no/hamar

Utveksling av ungdomsarbeidere o a. kirkelige medarbeidere: Samarbeid med: Den lutherske kirken i Nicaragua «Fe Y Esperanza» og Centro Interclesial de Estudios Teologicos Y Sociales (CIEETS) – i samarbeid med Kirkens Nødhjelp. Den evangelisk lutherske kirke i Thailand. Mulig vennskapsavtale mellom Hamar domprosti og Central Diocese, ELCSA (Den evangelisk lutherske kirke i Sør-Afrika).

Møre

www.kirken.no/more

Utveksling og diakoni: Nordre bispedømme (Northern District) har kontakt med Den evangelisk lutherske kirke i Ungarn. Bispedømmet har også kontakt med Newcastle bispedømme, Den anglikanske kirke i England

Nidaros

www.kirken.no/nidaros

Kirkens liv - Vennskapskirker. Avtale inngått med Vestre synode i Mekane Yesus-kirken i Etiopia (EECMY). Andre kontakter: Härnösand stift i den Svenska kyrkan (grensetreff, midt-nordiske møter, retreatsamarbeid, kontakt relatert til Sør-samisk kirkeliv). Lappo stift i den evang-luth. kirke i Finland (midt-nordiske møter).

Nord- og Sør-Hålogaland

www.kirken.no/nord-haalogaland og www.kirken.no/sor-haalogaland

Samarbeidet kristne kirker i Barentsregionen. (SKKB), består av kristne kirker i Nord-Norge, Nord-Sverige, Nord-Finland og Nordvest-Russland.

Nord-Hålogaland

www.kirken.no/nord-haalogaland

Uformelt med Russland. Uten SKKB-samarbeidet eksisterer det ingen offisielle samarbeids/vennshipsrelasjoner på bispedømmeplan eller prostiplan. Noen menigheter har på eget initiativ tatt kontakt med Russland og er involvert i vennskapssamarbeid og diakonale prosjekter der.

Sør-Hålogaland

www.kirken.no/sor-haalogaland

Avsluttet avtale etter 10 år med Den russisk ortodokse kirke i St. Petersburg (Det ortodokse akademiet) SKKB-samarbeid: se ovenfor.

Oslo

www.kirken/oslo

South Eastern Diocese av ELCSA (Evangelical Lutheran Church of South Africa). Samarbeidsavtale inngått mellom Ullern menighet og en ELCSA-menighet i Durban; har sammen med Ullern bydel hatt ungdomsutveksling i regi av Fredskorpsprogrammet.

Stavanger

www.kirken.no/stavanger

Menighet og misjon: Har samarbeidsavtale med Cape Orange bispedømme, Sør-Afrika (Stavanger bispedømme, NMS Region Stavanger og Kirkens Nødhjelp). Den anglikanske kirke i England, Carlisle bispedømme.

Tunsberg

www.kirken.no/tunsberg

Økumenikk: Tunsberg bispedømme har vennsapsrelasjon med bispedømmet Nakada & Qus, Den koptisk ortodokse kirke i Egypt (på oppdrag fra MKR) . Som en del av bispedømmets relasjon til Den koptisk ortodokse kirke i Egypt har Drammen prosti hatt kontakt med bispedømmet E-Khema i Kairo. Har samarbeidsprosjekt/vennsapsrelasjon med bispedømmet Strängnäs stift, Den Svenske Kyrkan. Har sjelesorgutdanning i samarbeid med Institutt for sjelesorg, Modum, og St. Lucas stiftelsen, Sverige. Har uformell relasjon til Den lutherske kirken i Litauen.

Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM)

Gjennom SMM-samarbeidet har nå ca 900 av landets 1300 menigheter inngått en misjonsavtale. De seks misjonsorganisasjonene i SMM-fellesskapet (se nedenfor) jobber til daglig i partnerskap med lokale kirker i alle verdensdeler. Flere av dem vil også kunne hjelpe til med å etablere et vennsaps samarbeid. Å utvide misjonsavtalen til et vennsaps samarbeid knyttet opp mot en av disse misjonsorganisasjonene, vil kunne gi en stor grad av nærhet. Misjonsorganisasjonene har god og lang erfaring i samarbeid med ulike kirker. De har ofte folk som kjenner både den lokale kulturen rundt vennsapsmenigheten ute og den norske virkeligheten.

I samarbeid med lokale kirker verden over, også i Norge, jobber disse seks misjonsorganisasjonene bl.a. med:

- menighetsutvikling
- diakoni
- lederutvikling
- fred og forsoning
- religionsdialog

SMM-organisasjonene utgjør en betydelig kompetanse på interkulturell kommunikasjon og har et stort internasjonalt nettverk av personer og kirker. Bruk den kontakten din menighet allerede har gjennom evt. misjonsavtale. Har dere ikke misjonsavtale, ta kontakt med en av SMM-organisasjonene eller misjonskonsulenten i ditt bispedømme for samarbeid. Disse kjenner de lokale forhold og kan gi tips om hvilken menighet som passer for dere.

Medlemsorganisasjonene i SMM:

Areopagos:

www.areopagos.org
areopagos@areopagos.org,
Tlf: 23 33 17 00

Misjonsalliansen:

www.misjonsalliansen.no
info@misjonsalliansen.no
Tlf: 22 94 26 00

Kirkerådet:

www.kirken.no
knut.hallen@kirken.no
Tlf: 23 08 12 00

Den Norske Israelsmisjon:

www.israelsmisjonen.no
post@israelsmisjonen.no
Tlf: 22 98 85 00

Normisjon:

www.normisjon.no
normisjon@normisjon.no
Tlf: 23 30 10 00

Det Norske Misjonsselskap:

www.nms.no
post@nms.no
Tlf: 51 51 61 61

Tibetmisjonen:

www.tibetmisjonen.org
post@tibetmisjonen.no
Tlf: 22 76 90 10

Pastoral erfaringsutveksling

Norges Kristne Råd

Norges Kristne Råd er medarrangører av pastoralkonferanser i Great Lakes-området (Sentral Afrika), og tidligere også i Sudan. Pastoralkonferansene er viktige møteplasser for de nasjonale økumeniske rådene i Rwanda, Burundi, DR Kongo og Norge. Overskriften for konferansene er styrking av kirkenes deltakelse i konfliktløsning og fredsbygging gjennom økumenisk samhandling. Her møtes kirkeledere fra de nevnte land og Norge, og slike møter har vært og kan være utgangspunkt for vennskspsrelasjoner i lokalmenigheter eller proster/bispedømmer.

Presteforeningen og SMM

Pastoral erfaringsutveksling nord-sør er et samarbeidsprosjekt mellom Den norske kirkes presteforening (PF) og SMM. To norske prester besøker to prester i sør og vise versa for å utveksle erfaringer om det å være prest i ulike kontekster.

Målet er:

- utvikle en misjonerenede og tjenende menighet lokalt
- utdype forståelsen av deres egen menighet som en del av den verdensvide kirke
- utvikle en pastoral identitet preget av solidaritet og globalt perspektiv
- inspirere til å kommunisere med ulike religiøse og kulturelle miljøer

Dette er en mulighet til å berike og gi mer dybde til en allerede etablert venns­kaps­relasjon eller som start på en ny. Prester i Den norske kirke kan søke om deltagelse i konkrete pro­gram som utlyses gjennom Inter Collegas. Se også www.kirken.no
PF har også et solidaritetsprosjekt med Mekane Yesus kirken via NMS i Etiopia.
Se <http://www.prest.no/tre-nye-aar.4452451-31302.html/smm>

Kontaktorganisasjoner og nettsider

Vennskap Nord/Sør

Vennskap -Nord/Sør er en nettverksorganisasjon for vennskapssamarbeid og tilbyr ulike verktøy for utveksling og samarbeid.

Veiledning -Kontaktformidling, opprettelse av vennskapssamarbeid, veiledning av grupper i Sør og Nord.

Møteplass -Arrangerer kurs, konferanser, seminarer, interaktive hjemmesider

Informasjonsarbeid -Materiell, bilder, video, stands, plakater

Nettverkets hukommelse -Formidler gode eksempler, ideer og erfaringer som er gjort i vennskapssamarbeid, arkiv med eksempler på vedtekter, reisereglement, informasjonsstrategier, avisklipp etc.

Forvalter av økonomiske midler som venns­kaps­gruppene kan søke på til sitt arbeid.

Pådriver i forhold til politiske og forvaltende myndigheter for å skape forståelse for verdigrunnlaget i venns­kaps­samarbeid og bevilgninger til nettverket.

Fagmiljø med ressurser og metoder for utvikling av ideer hvordan skape dialog, hvordan håndtere utfordringer som oppstår underveis.

Se mer på www.vennskap.no

Det anbefales at menigheter melder seg inn i Vennskap Nord/Sør og dermed får tilgang til ovennevnte muligheter.

Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI)

Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI) vil legge til rette for at flere menigheter får oppleve den inspirasjonen venns­kaps­arbeid er.

KUI legger ut informasjon på nettsidene. Se www.kui.no.

KUI gir ut materiell til informasjon og inspirasjon – for eksempel heftet AMISTAD – venns­kaps­konfirmanter (2000).

KUI henter inn og bringer videre impulser fra gudstjenesteliv globalt – liturgier, sang, musikk, billedkunst fra den verdensvide kirke, - for eksempel «Syng håp»-sangboka og CD. Se nettsidene og KUIs liturgidatabase.

KUI er medarrangør av nasjonale og regionale vennskapskonferanser – som for eksempel i Hamar 1998 og 2005, i Ålesund 2007, Agder & Telemark 2009.

KUI kan kontaktes direkte dersom dere har spørsmål om vennsksarbeid.

Kontaktperson:

Estrid Hessellund

Adresse: Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI)
PB 799 Sentrum, 0106 Oslo

Tlf: +47 23 08 12 76

Mobil: +47 47 06 98 78

E-post: estrid.hessellund@kirken.no

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke (MKR)

Mellomkirkelig råd har et utbredt kontaktnett til kirker over hele verden via Kirkenes Verdensråd, Det lutherske Verdensforbund, regionale kirkeråd, sammenslutningen av kirker i «Porvoo»-fellesskapet (lutherske og anglikanske kirker i Europa). Dette vil si at norske menigheter har mulighet til vennskapskontakt både med menigheter innen de lutherske kirker og innen andre kirkesamfunn (katolikker, metodister, baptister o.a).

Kontaktpersoner:

Beate Fagerli

beate.fagerli@kirken.no

Sven Oppegaard

sven.oppegaard@kirken.no

Adresse: Pb 799 Sentrum, 0106 Oslo

Tel: 23 08 12 00

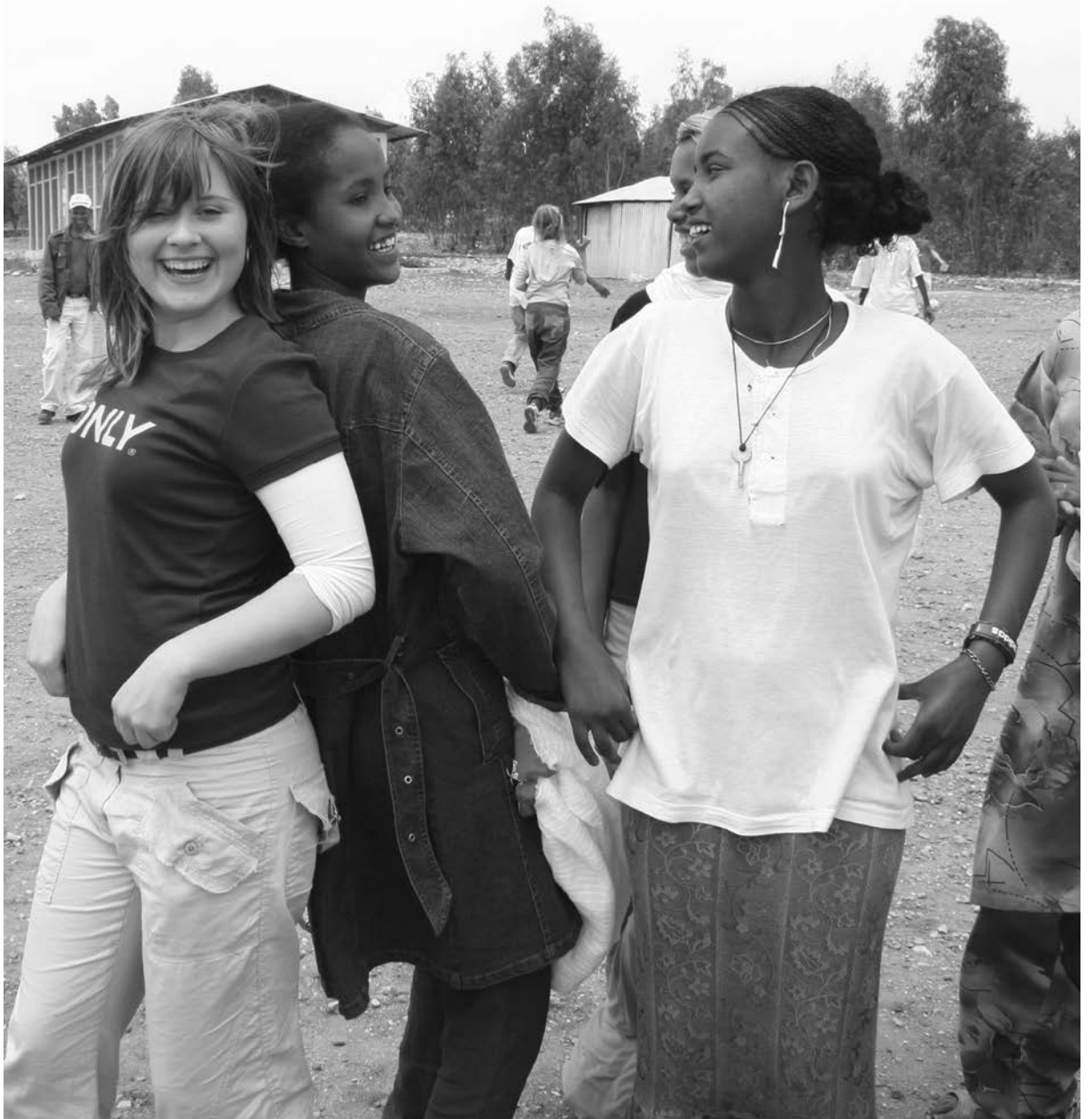

Kirkens Nødhjelp (KN)

Kirkens Nødhjelp har gjennom sine samarbeidspartnere et arbeid i over 60 land, og driver katastrofearbeid, langsiktig utviklingsarbeid og politisk beslutningspåvirkning på vegne av kirkene i Norge.

Mange vennsksgrupper har kommet i stand med KN som fødselshjelper.

KN var en av pionerene på dette området og gav på nittitallet ut håndbok for vennsks- og kulturkontakter «Mellom Toten og Timbuktu». KN var en av fødselshjelperne til Vennskap

Nord/Sør (se over) som i dag sitter på kompetanse og ressurser.

Ressurspersoner fra vennskapsmenigheter bidrar hvert år aktivt for KN ved foredrag, pengeinnsamling, markering rundt Verdens aidsdag 1. desember eller politiske kampanjer. KN kan legge til rette for etablering av nye vennskapsmenigheter. KN har erfaring med å legge til rette for trygg prosjektstøtte, og da til prosjekter som omfatter et større område/prosjekt. KN fraråder at menighetene selv formidler direkte bistand.

Kontaktpersoner:

Einar Tjelle
etj@nca.no

Asle Kristiansen
akr@nca.no

Adresse: Pb 7100 St. Olavs Plass, 0130 Oslo

Tel: 22 09 27 00

Se www.kirkensnodhjelp.no

Lenker til andre land:

Danmark: www.venskabsmenighed.dk

Hjemmeside til Det mellemkirkelige Råd med inspirasjon, konkrete eksempler og ideer til arbeid med vennskapsmenigheter.

Siden fungerer også som «annonse-tjeneste» :

Kirke i Uganda søker dansk venskabsmenighed

Folketkirkens mellemkirkelige Råd har modtaget fra en kristen kirke i Kampala, Uganda, som ønsker at etablere en venskabskontrakt til en kirke i Danmark. Henvendelsen kommer fra Vincent Hikeberry og kan downloades som pdf-fil nedenfor. Interesserte bedes kontakte Vincent Hikeberry direkte. Hans mailadresse og telefonnummer fremgår af pdf-filen.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Eksempel på
Vennsksavtale Lilleborg – Sudan

Vedlegg 2: Eksempel på Vennsksavtale
Nidaros bispedømme – Mekane Yesus
kirken, Adwa, Etiopia

Vedlegg 3: Eksempel på Vennsksavtale
Bjørgvin bispedømme – ECE
– Den evangelisk lutherske kirke i Eritrea

Vedlegg 4: Eksempel på studieopplegg
for lokalmenigheter (Bjørgvin – Eritrea)

Vedlegg 5: Eksempel på vennsksopplegg for
konfirmanter og andre grupper i menigheten

Vedlegg 6: Eksempel på hilsen til menighetene
i Stavanger bd i anledning Verdens aidsdag

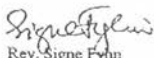

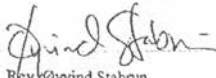

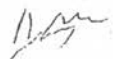
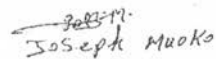
Kart over relasjoner i bispedømmene.

Friendship agreement between Sudan Interior Church, Banat Local Church and Church of Norway, Lilleborg Church.

Banat Local Church and Lilleborg Church have agreed on having a friendship exchange between the two congregations. The intention of this agreement is to develop a close friendship between the two congregations, a friendship based on personal contact between individuals. The friendship is based on a mutual understanding between the two congregations and their contexts. One of the main purposes for this agreement is to get an understanding that we belong to one universal Christian Church and that this one Church unites us as human beings in spite of the cultural differences between our two countries and congregations. The agreement is therefore dealing with an exchange between the following aspects:

1. Information about the political and social situation in the two countries and cities. An exchange of information concerning the everyday life of individuals, activities within the two parishes and challenges that the congregations are facing in their work.
2. An exchange of joyful news or reports concerning individuals and the congregations.
3. Reports of local problems and challenges within the two congregations. The intention of this exchange of information is to be able to get a deeper understanding of each other's situation.
4. Both congregations will pray for the other congregation and the parish members based on the information exchange. It is important that the intercession takes place during the worship services at least twice a month.
5. An exchange of theological and ecclesial thoughts/reflections between the two congregations.
6. It would be fortunate that an exchange of visits takes place.

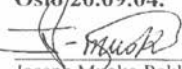
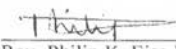

The information exchange will be done through letters, faxes, videos, pictures, music, services taped on cassettes etc. As we see it friendship is not based on financial support, that is why this is not a part of the agreement. This does not mean, however, that financial support can not take place in a given situation.

 Rev. Signe Fyhn Rector	 Anne Brit Bjørk Chairperson of Lilleborg parish council	 Rev. Øyvind Stabrun Curate
 Rev. David U. Demey Rector	 Chairperson of Banat parish council	 Joseph Muoko Elder of Banat Local Church

Renewal and confirmation of the friendship agreement between Banat Local Church (BLC) and Lilleborg congregation.

Since the signing of the friendship agreement in October 1998, there has been 4 exchange-visits between the two congregations. In October 1999 a delegation from Lilleborg visited BLC. In May 2000 a delegation from BLC visited Lilleborg. In October 2003 a delegation from Lilleborg visited BLC and in September 2004 a delegation from BLC visited Lilleborg. At each of these occasions the friendship agreement was discussed and confirmed. Since E-mail has become available, this is the primary form of contact on the normal basis along with telephone contact. We still find the original friendship agreement to be satisfying. By this we wish to confirm it.

Oslø 20.09.04.

 Joseph Muoko Pokka.	 Rev. Philip K. Eisa Kwaye.	 Andrew Gang Daud.
 Anne-Brit Bjørk.	 Rev. Signe Fyhn.	 Rev. Tore Laukvik.

VEDLEGG 2

Friendship agreement between the Diocese of Nidaros within the Church of Norway and the Western synod of the Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus

The Western synod of the Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus and the Diocese of Nidaros within the Church of Norway (through the Diocesan Council) have agreed upon forming a friendship agreement between our two churches. Our two churches unite in the faith of the Lord Jesus Christ. We recognize that there are differences between our two countries, but through the mutual understanding of our cultures we consider each other as people of God, united in the universal Church.

Objectives of this agreement

Through this agreement we wish to share our Christian faith and life. We will promote friendship and the mutual understanding of our two cultures and ways of life, and so inspire each other to fulfil the commission given to our churches

- We want to connect local congregations to the universal Church
- We want to increase the mutual understanding and love between different churches
- We want to share information, spiritual incitements and experiences, which may enrich, develop and renew life in our churches
- We want to underline the necessity of the missionary commission given to the Church

Initiatives

We will exchange at least two letters a year, containing:

- Information about the political and social situation in our region
- News of a positive and inspirational character concerning individuals and congregations
- Reports about problems or particular challenges within the church
- We will pray for each other in our worship services and during other events in the diocese /synod
- We will arrange visits from Ethiopia to Norway, and from Norway to Ethiopia
- We will arrange exchange of church workers, such as pastors, diacons and evangelists.
- The objective is to simultaneously put into practice the ministry of both countries
- The Diocese of Nidaros will challenge its parishes to enter into a mission project agreement, amongst others, the Norwegian Missionary Society in the EECMY

Projects

The Diocese of Nidaros works in missionary and aid projects through the Norwegian Missionary Society, Norwegian Church Aid and other organisations. All assistance, both financial or through personell will normally be made through these organisations.

Evaluation

After 4 years the two churches will evaluate the experiences achieved through this friendship agreement, with the purpose of its continuance.

VEDLEGG 3

FRIENDSHIP AGREEMENT

The Evangelical Church of Eritrea (ECE)
and Bjørgvin bispedøme (The Diocese of Bergen, Church of Norway)

hereby signs the following agreement on bilateral co-operation and exchange.

We are happy for the richness and variety of experience in the worldwide church, and we want to exchange information and share our experience for the benefit of both parties. Our co-operation is based on our belief that we belong to the one body of Christ. Through the friendship we wish to make the unity real and to help each other to live in our own neighbourhood according to the Gospel.

We will pray for each other and we will try to extend our knowledge of each other, involving various groups in our churches in the friendship co-operation. First and foremost we will exchange human resources. Our aim, however, shall not be to establish big and expensive projects.

In this four years period we will have a common focus on Christian education. Initiatives connected with the agreement must be discussed between the parties.

If one of the parties wants to withdraw from the co-operation, there must be a written message in proper time before the agreement will be cancelled.

For the next four years (2005-2008) we agree on the following program:

- a delegation from the ECE will visit the Diocese of Bergen.
- a group from Bergen will visit ECE to participate in a program on Christian education
- Bergen shall seek to make available literature for pastors and church staff of the ECE
- Bergen shall seek to contribute to the Christian education in ECE by sharing its experience of teaching methods and material for the education of children in the church.
- we shall pray for each other and inform our local congregations in our respective churches so that we can all join in our prayers.

This co-operation will be evaluated after four years (2009)

Bergen, January 2005

.....
On behalf of the Evangelical Church of Eritrea
Rev. Asfaha Mehari
President, ECE

.....
On behalf of the diocese of Bergen
Ole D. Hagesæther
biskop, Bergen
Kari Sørheim
bispedømerådsleiar

VEDLEGG 4

FRA HEFTET “SØSTERKYRKJA VÅR I ERITREA” - BJØRGVIN BISPEDØMMERÅD 2000

Til Studium

Det følgende er ikke å forstå som forslag til en full serie av studiesamvær. Men når Bjørgvin bispedømme nå har fått en vennskapskirke i Afrika, kunne det kanskje være en idé å gjøre dette til et tema for samtale og studium i de mange bibelgrupper som fins i menighetene våre.

Vi foreslår at ledetråden for disse samtalene kan være en sammenlikning:
Hvordan kan ulik historie og ulike livsvilkår forklare hva det vil si å være kirke i Norge og kirke i Eritrea?

Et enkelt opplegg:

Første samling

Studér Afrika-kartet og grensene på Afrikas horn.

Be en i gruppen forberede et innlegg om Eritreas historie, om nærværet av fremmede makter fra Europa, Arabia og Afrika. En eritreer kan hevde at han kjenner seg halvt vestlig, halvt afrikansk. Hva er hovedgrunnen til det? Let etter mulige henvisninger i Bibelen, eller i legender, til dette området. (Stikkord: Saba, Salomos miner etc).

Andre samling

Hvis du deltar i en gudstjeneste i ECE i Asmara, og et øyeblikk lukker øynene, kan du komme til å tro at du er på et svensk lekmannsmøte eller i vestkyst-bedehus.

Samtal om kulturpåvirkningen som fulgte med misjonen, positive og negative sider.

Eritrea er et av få eksempler i verden på at islam og kristendom kan leve i fred med hverandre. Hva truer dette forholdet – her og eventuelle andre steder i verden?

Hva vet dere om de afrikanske ortodokse kirkene?

Tredje samling

Hvordan står det til med misjonstanken i menighetene våre? Har deres menighet et misjonsprosjekt eller en vennskapsmenighet? Les reportasjen (i heftet) fra Beleza-høyden om misjonsdrømmer som til slutt går i oppfyllelse. Samtal ut fra stikkordene: tålmodighet og perspektiv. Hvordan skal vi i dag tenke om misjonsstrategier?

KONFIRMANTSAMVÆR OM VENNSKAP –en dobbelttime

Tema: «Uten vennskap intet liv» – Cicero –

MÅL FOR SAMVÆRET

- å hjelpe konfirmantene til å reflektere over hva gode venner betyr for dem
- formidle hvilke verdier som er grunnleggende for gode og varige venneforhold
- formidle betydningen av også å ha venner som er annerledes enn en selv
- skape nysgjerrighet i forhold til vennskap med unge i andre land og kulturer

Skisse av en leksjon

1. ÅPNING: HVA ER GODT VENNSKAP?

Skaff til veie en hel bunke med ukeblader og/eller aviser. Del konfirmantene i grupper og la dem klippe ut bilder som de mener handler om vennskap. Lim bildene opp på et stort ark – og snakk sammen om dem.

- Hva slags vennskap illustrerer bildene? • Hva sier de om hva som skaper vennskap?
- Hva sier de om hva som ødelegger vennskap?

Kutt fra en CD om vennskap. Helst en låt som konfirmantene kjenner.

Forslag: «You've got a friend»

(Tekst og musikk: Carole King. Screen Gems-EMI Music Inc.

Trykt med tillatelse fra EMI Music Publishing Scandinavia AB).

You've got a friend

When you're down and troubled and you need some loving care
And nothing, nothing is going right.
Close your eyes and think of me, and soon I will be there
To brighten up even your darkest night.

You just call out my name and you know wherever I am
I'll come running to see you again.
Winter, spring, summer or fall, all you have to do is call
And I'll be there, you've got a friend.

If the sky above you grows dark and full of clouds
And that old north wind begins to blow.
Keep your head together and call my name out loud.
Soon you'll hear me knocking at your door.

You just call out my name and you know wherever I am
I'll come running to see you.

Winter, spring, summer or fall, all you have to do is call
And I'll be there. Ain't it good to know that you've got a friend.

When people can be so cold, they'll hurt you and desert you
and take your soul if you let them.

Oh, but don't you let them
You just call out my name and you know wherever I am.

I'll come running to see you again.

Winter, spring, summer or fall.

All you have to do is call
And I'll be there, you've got a friend.

Snakk sammen om hva denne sangen sier om vennskap. Hvem er «jeg-et» i sangen? Hvem er det som tilbyr sitt vennskap? Våger vi å sette oss selv i dette «jeg-ets» sted – å tilby vennskap på en lignende måte som jeg - personen i teksten gjør?

Arbeid i grupper med følgende oppgave: Gode venner: baktaler ikke hverandre, mobber aldri hverandre (fortsett å sette opp andre regler dere mener gjelder for gode venner)

Les Ordspr. 17,9 og 17:

«Den som dekker over skyld, legger vinn på vennskap, den som farer med sladder, skiller venn fra venn.»

«En venn viser alltid kjærlighet, og en frende er født til å hjelpe i nød»

Hvordan samstemmer innholdet i disse ordspråkene med de reglene dere satte opp?

Avslutt denne delen med å si litt om at vi er skapt til vennskap, skapt til fellesskap

– utfra Guds refleksjon etter at han hadde skapt ett menneske:

«Det er ikke godt for mannen (mennesket!) å være alene....» (Gen 1,18)

2. HVEM SKAL VI VÆRE VENNER MED

«Like barn leker best», sier et ordspråk. Er du enig? Tenk på hvem som er dine venner?

Er dere venner fordi dere er like, eller er det andre grunner?

Jesus og vennene hans

Dette kan være en kort gjennomgang av noen sentrale steder i evangeliene og/ eller en samtale om disse bibelavsnittene: Jesus, venn med slike som andre fordømte og holdt seg for gode til å være sammen med. Hva forteller det fine navnet «Menneskesønnen» om Jesus som venn? Menneskesønnen kom; han både spiser og drikker, og de sier: Se, for en storeter og vindrikker, venn med tollere og syndere! – Men Visdommen har fått rett, det viser dens gjerninger.» (Matt 11,19)

Menneskesønnen er kommet; han både spiser og drikker, og dere sier: Se, for en storeter og vindrikker, venn med tollere og syndere! (Luk 7,34)

Til og med Judas, som forrødte ham, kalte Jesus «min venn». Hvordan tror dere Judas opplevde det?

47 Og mens han ennå talte, kom Judas, en av de tolv, og med ham en stor flokk som var væpnet med sverd og stokker; de kom fra overprestene og folkets eldste. 48 Forræderen hadde avtalt et tegn med dem: «Den jeg kysser, han er det. Grip ham!» 49 Og med en gang gikk han bort til Jesus og sa: «Vær hilset, rabbi!» og kysset ham. 50 Men Jesus sa til ham: «Min venn, gjør det du er kommet for å gjøre.» Nå kom også de andre til, og de la hånda på Jesus og tok ham til fange. (Matt 26,50)

Jesus kalte sine disipler «venner» og understreket med dette at han regnet med dem og hadde forventninger til dem. Hva slags vennskap hadde Jesus og disiplene? På hvilken måte var dette et forpliktende vennskap?

14 Dere er mine venner hvis dere gjør det jeg befaler dere. 15 Jeg kaller dere ikke lenger tjenere, for tjeneren vet ikke hva hans herre gjør. Jeg kaller dere venner, for jeg har sagt dere alt jeg har hørt av min Far. 16 Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere og satt dere til å gå ut og bære frukt, frukt som varer. Da skal Faderen gi dere alt det dere ber om i mitt navn. 17 Dette er mitt bud til dere: Elsk hverandre! (Joh 15,14-17)

Tillit, trofasthet, tilgivelse

Avslutt dette avsnittet med å se på de reglene dere tidligere satte opp for hva som er «godt vennskap». Passer disse reglene også for disiplene og Jesus sitt vennskap? Snakk sammen om hvor viktig tillit og trofasthet er i ett vennskap. Bruk gjerne også disippelen Peter (fortellingen om da han fornektet Mesteren) som eksempel på at det noen ganger er vanskelig å være så trofast som en hadde bestemt seg til. Snakk om tillit, trofasthet og tilgivelse som kjerneverdier i gode vennsksapsrelasjoner.

3. VENNSKAP OVER GRENSER

Går det an å være venner med noen på den andre siden av kloden som en aldri har møtt?

Bruk det følgende lille avsnittet fra boken «Den lille prinsen» til å reflektere og snakke sammen

om det. Boken handler om en liten prins som kommer fra en annen klode. Den handler blant annet om å bruke tid på vennskap, som da den lille prinsen møtte en rev:

Da dukket reven opp.

- God dag, sa reven.

- God dag, svarte den lille prinsen høflig og snudde seg, men han så ingenting.

- Jeg er her – under epletreet, sa stemmen.
 - Hvem er du? Sa den lille prinsen. – Du ser så søt ut.
 - Jeg er en rev, sa reven.
 - Vil du ikke leke med meg? Spurte den lille prinsen. – Jeg er så lei meg.
 - Jeg kan ikke leke med deg, sa reven. – Jeg er ikke blitt gjort tam.
 - Å, unnskyld, sa den lille prinsen.
 Men da han hadde tenkt seg litt om, la han til:
 - Hva betyr det "å bli gjort tam?"
 - Du er nok ikke herfra, sa reven. – Hva leter du etter?
 - Jeg leter etter mennesker, svarte prinsen. – Men hva betyr det «å bli gjort tam»?
 - Mennesker har børser, sa reven. – De går på jakt. Det er svært sjenerende. De holder høns også.
 Det er det eneste interessante ved dem. Leter du etter høns?
 - Nei, sa den lille prinsen. – Jeg leter etter venner. Hva betyr «å bli gjort tam»?
 - Det er noe som er gått altfor meget i glemmeboken. Det betyr «knytte bånd».
 - Knytte bånd?
 - Akkurat, sa reven. – Ennå er ikke du noe annet for meg enn en liten gutt som ligner hundre tusen andre guttunger. Og for deg er jeg bare en rev som ligner hundre tusen andre rever. Men hvis du gjør meg tam, så får vi bruk for hverandre. Du vil bli den eneste i verden for meg, og jeg vil bli den eneste i verden for deg...

(Utdrag fra "Den lille prinsen" av Antoine de Saint-Exupéry, Aschehoug forlag, Oslo 1983)

Spørsmål til samtale

- «Vil du ikke leke med meg? Jeg er så lei meg», sa den lille prinsen. Kjenner du noen som har det på samme måten?
- Reven var litt skeptisk til å leke med en han ikke kjente. Hender det at vi oppfører oss på samme måte. Gi eksempler.
- Hva sier de to uttrykkene «å bli gjort tam» og «knytte bånd» om det å stifte nye vennskap.
- På hvilken måte kan unge fra helt andre land og kulturer «bli gjort tamme» for dere, slik at vennskap er mulig?
- Hvordan er det mulig å «knytte bånd» til mennesker i et land langt borte? Gi eksempler.

Viktige NØKKELOD i vennsksarbeidet Nord/Sør:

Gjensidighet - Likeverd - Varig kontakt - Erfaringsutveksling - Solidaritet

Snakk sammen om hvert enkelt av disse nøkkelordene. Hva betyr ordene? Hvor viktige er de for vennskskon-takter med unge i andre land? Hvordan er det for eksempel mulig å tenke «gjensidighet» i forhold til unge i et fattig land? Hva har dere som venner å gi hverandre? Det er lett nok for oss i den rike del av verden å kjøpe noe og sende til dem. Men hva kan de gi til oss? Hva slags rikdommer har de som vi trenger? Hva betyr det for venn-skapet dersom vi fra de rike landene stadig besøker dem – og de aldri har mulighet til å komme til oss? Hva legger dere i begrepet solidaritet? Hvordan kan vi som lever i den rike del av verden, være solidariske med folk som lever under helt andre vilkår? Gi eksempler på solidariske holdninger og handlinger.

4. AVSLUTNING

Les eller syng Eyvind Skeies sang, «Vennskapstanker» eller et annet passende dikt eller sang.

Vennskapstanker

Gi meg hånden, la oss sammen	rundt til alle der de bor.
slå en ring omkring vår jord,	Vennskapstanker er så varme,
mens vi sender vennskapstanker	vennskapstanker skaper fred.
	Den som går med vennskapstanker
	bærer gode gaver med.

(Eyvind Skeie. Gjengitt med tillatelse.)

VEDLEGG 6

STAVANGER BISPEDØME

Stavanger bispedømeråd

Til sokneråda i Stavanger bispedøme

SAMARBEIDSAVTALE CAPE ORANGE BISPEDØME, SØR AFRIKA

Stavanger bispedøme har, slik det vil vera kjent, inngått ein samarbeidsavtale med Cape Orange bispedøme i Den evangelisk lutherske kyrkje i det sørlege Afrika (The Evangelical Lutheran Church in Southern Africa - Cape Orange Diocese/ELCSA-COD). Stavanger biskop, Stavanger bispedømeråds leiar og nestleiar, representantar frå NMS Region Stavanger og Kirkens Nødhjelp, tok del ved underteikninga. Denne fant stad i East London, Sør Afrika, 9. mars d.å. Samarbeidsavtalen med ELCSA-COD skal ikkje fortrenge dei misjonsavtalane kyrkjelydane alt har gjennom ein eller fleire av organisasjonane i Samarbeidsråd Menighet og Misjon (SMM).

FORBØN

Vi vil oppmoda kyrkjelydane til å ta med Cape Orange bispedøme jamt i forbøna i gudstenester og andre kyrkjelydssamanhenger gjennom heile året. Dette må gjerne skje i samanheng med forbøna for misjonsprosjekta kvar kyrkjelyd alt har.

KYRKJELYS/AIDSLYS

Kvar kyrkjelyd i vårt bispedøme får nå eit lys med aidssymbol som vi ber er tent ved gudstenestene f.o.m. 1. s. i advent 2008. Lyset er laga i et kloster i Sør Afrika. Tanken er at lyset skal vera det synlige symbolet hjå oss på det samarbeidet og partnerskapet vi nå har med Cape Orange bispedøme. Den raude aidssløyfa på lyset skal minna oss om den kampen kyrkja og andre gode krefter i Sør Afrika kjempar mot HIV/aids-viruset ved mellom anna å hjelpe dei aidssjuka og familiane deira.

Eksempel på bøn som kan brukas til Forbøn-delen i gudstenesta:

BOKMÅL

Herre, vi takker og ber deg for våre brødre og søstre i samarbeidsbispedømmet Cape Orange i Sør Afrika. Velsign dem slik at de frimodig kan dele troen på deg gjennom ord og handling. Støtt og hjelp dem som på forskjellig vis er rammet av HIV/aids. Det ber vi deg om, vår Gud og Far.

NYNORSK

Herre, me takkar og ber deg for våre brør og søstre i samarbeidsbispedømmet Cape Orange i Sør Afrika. Signa dei slik at dei med frimod kan dela trua på deg gjennom ord og handling. Støtt og hjelp dei som på ulik vis er ramma av HIV/aids. Det ber vi deg om, vår Gud og Far.

Lukke til!

Stavanger 17.11.2008

Med venleg helsing

.....
Stavanger biskop

.....
Stiftsdirektør

.....
Misjonskonsulent

«Ingen kirke er så fattig at den ikke har noe å dele med andre, og ingen kirke er så rik at den ikke kan motta noe fra andre.»

– Biskop Kibira, Tanzania –

Å være menighet er å tilhøre et verdensomspennende fellesskap. Gjennom gjensidig vennskapssamarbeid menigheter imellom inviteres vi til å lytte til andre stemmer og historier enn våre egne.

Mellomkirkelig råd (MKR), Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI), bispedømmekontorene og Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM) mottar ofte henvendelser fra menigheter som ønsker råd og veiledning til å etablere en vennskapskontakt med en annen menighet.

Dette heftet vil forsøke å gi både inspirasjon og konkrete ideer til hvordan man kan skape og vedlikeholde en meningsfull og givende kontakt til en vennskapsmenighet – enten det er en liten menighet langt borte eller migrantmenigheten rundt hjørnet.

Heftet er utgitt av:

